

at holde den Mandshævedelighed vaagen og levende i Læreren, som bliver Grundlaget for den praktiske Gennemførelse af en Reform. Uden den naa vi paa ny til en dødsfodt Reform, som ikke tages imod af nogen som helst levende, nærværende Virkelighed, af Kræfter, der vente paa at komme til en ny og bedre Anvendelse. Forudsætningen for al Fremgang er altsaa her, at det at være Lærer bliver en Livsopgave, et Kald, som man udelukkende helliger sig til. Nu er det ganske vist saaledes, at der i den Henseende trods de uheldige Forhold er foregaaet en heldig Udvikling. 3. Marts 1857 var der ved de lærde Skoler 122 Lærere i Virksomhed; af disse vare 37, eller $30\frac{1}{3}$ pCt., filologiske Kandidater, det vil sige Født, som særlig havde sat sig til Livsopgave at være Lærere, medens 62 eller omtrent 51 pCt. vare teologiske Kandidater, det vil sige Mennesker, som kun befandt sig paa en Mellemstation og i Reglen saa hurtigt som mulig søgte en blidere Havn, end de her vare havnede i. Nu i 1890 derimod, da Lærernes Antal er vokset til 144, viser det sig, at Antallet af dem, der have enten filologisk Embedsøksamen eller Skoleembedsøksamen, som har afløst den gamle filologiske Embedsøksamen, altsaa af dem, der fra først af have stillet sig den Opgave kun at være Lærere, er steget til 71, det vil sige $49\frac{1}{3}$ pCt., medens de teologiske Kandidater ere sunkne ned til et Antal af 25, det vil sige ca. 17 pCt. Medens altsaa i 1857 under $\frac{1}{3}$ af alle Lærerne var egentlige Skolemænd og over Halvdelen kun uegentlige Skolemænd; stiller det sig i 1890 saaledes, at omtrent Halvdelen af dem er egentlige Skolemænd med en særlig Eksamen, og at kun lidt over $\frac{1}{6}$ hører til de teologiske Kandidaters Træffugleflaar. Dette tyder paa, at Udviklingen gaar henimod at samle sig helt og fuldt omkring Skolegerningen som Livsopgave; og det forekommer mig ganske naturligt, at dette ogsaa bør være Udgangspunktet for den økonomiske Betragtning overfor denne Virksomheds Fremtid. Den økonomiske Betryggelse synes nemlig rundt omkring særlig i Adjunktverdenen at staa paa et overordentlig lavt Trin. Jeg husker en Ytring af en barnløs Adjunkt, der lød saaledes: „Mange af mine Kolleger, som have flere Børn, maa lide haardt med private Informationer, trykkes af Gæld og kunne aldrig tage Del i nogen Selskabelighed.“ Og jeg tror ikke, at det blot er Enkeltmands Erfaring, det er vistnok gennemgaaende de Billaar, under hvilke de Født leve. Jeg har søgt at skaffe mig et Skøn om, hvor store de naturlige Livskrav rundt omkring i Provinserne maa være for Men-

nesker, der skulle leve som Led af den borgerlige Mellemstand saaledes som en Adjunkt ved en lærd Skole, og jeg har faaet følgende Opgivelse af et Budget for en saadan Familie, bestaaende af Mand, Kone, tre Børn og en Pige: Huslejen vil være 500 Kr. i en Provinsby; Kosten, beregnet til 67 Dage om Dagen for hver Person, vil løbe op til 14—1500 Kr.; Klæder og Skotøj til ca. 600 Kr., Pigeløn vil tage 100 Kr., Brændsel kommer paa 200 Kr., Børnernes Undervisning beløbe sig til 200 Kr., Skatterne gaa op til omtrent 100 Kr. — i den By, hvorfra dette Budget skriver sig, er Skatten ca. $7\frac{1}{2}$ pCt. — Bøger, Aviser, Fornøjelse, Husets Vedligeholdelse osv. maa mindst sættes til 100 Kr. — det vil sige, at et saadant Budget, hvis enkelte Punkter vistnok ikke ere overdrevene og for en stor Del gaa ned under, hvad de i Virkeligheden ville løbe op til, i det hele vil udgøre 3240 Kr. Der er her Tale om saadanne Byer som Roskilde, Frederiksberg, Aarhus, Odense, Aalborg, Randers og Horsens, hvor der er lærde Skoler; i Ribe, Viborg og Nykøbing paa Falster antages Huslejen at være omtrent 100 Kr. billigere, men væsentlig Forskel gør dette jo ikke. Medens dette altsaa er normalt Budget for en Familie i den Stilling, er Maksimumslønningen for en Adjunkt 2780 Kr., og denne Maksimumsløn naas først, efter at vedkommende har arbejdet i 15 Aar, medens Minimumslønnen fra nedden af er 1554 Kr., det vil sige under Halvdelen af, hvad en Familie i saadanne Forhold med tre Børn antages at kunne leve for i et Aar. De 15 lavest lønede af disse Adjunkter ere tilmed i en Alder af mellem 28 og 46 Aar, det vil sige, i den Alder, i hvilket al, hvad Familielivet koster over paa en Mand af Byrder, melder sig stærkest, Børnene koste mest og Familien mest trænger til at have noget i Ryggen for at kunne opdrage den yngre Slægt saaledes, at ogsaa den en Gang kan gøre Gavn i Samfundet. Og hvad Avancementsforholdene angaar, er det jo allerede i Almindelighed blevet nævnt, at det er gaaet tilbage, og det kan dokumenteres. Af 27 Overlærere, som jo ere komne i forholdsvis gunstige Forhold, er det 11, som have den laveste Løn, nemlig 2,780 Kr., thi de begynde, hvor Adjunkterne ende, og disse ere blevne ansatte som Overlærere i en Alder af gennemsnitlig $49\frac{1}{2}$ Aar. De 7 næste ere ansatte gennemsnitlig i en Alder af 54—55 Aar, 5 paa næst øverste Gage i en Alder af 45 Aar og 4 paa øverste Gage gennemsnitlig i en Alder af $40\frac{3}{4}$ Aar. Det betyder, at Avancementsforholdene ere